

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Badanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego**

Ocena skuteczności i efektów działań PO KL, podjętych na rzecz wzmocnienia potencjału partnerów społeczno-gospodarczych

*Badanie na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju zrealizował
Instytut Badań i Analiz GRUPA Olsztyńska Szkoła Biznesu*

Warszawa/Olsztyn, lipiec 2014 r.

Cel badania

Zadaniem niniejszego badania była ocena wybranych działań, mających na celu wzmocnienie struktur dialogu obywatelskiego (Działanie 5.4) oraz społecznego (Działanie 5.5), a także budowanie zdolności partnerów społecznych w zakresie działań związanych z restrukturyzacją oraz poprawą zdolności adaptacyjnych i szkoleniem przedsiębiorców (Poddziałanie 2.1.2. oraz 8.1.3.). Na potrzeby niniejszej ewaluacji przyjęto, że:

- **Partnerzy społeczni** – to organizacje pracodawców i związkowe;
- **Partnerzy społeczno-gospodarczy** – to organizacje pracodawców, organizacje związkowe i porządowe oraz jednostki naukowe.

Metodologia badania

W celu uzyskania jak najbardziej wiarygodnych wyników i realizacji zaplanowanych celów w trakcie badania zastosowano triangulację metodologiczną wykorzystując poniższe metody ilościowe i jakościowe:

Analiza danych wtórnych (DR) – zgromadzono i przeanalizowano **dostępne dane w przedmiocie badania, w tym m.in. dokumenty prawne** i programowe, dane statystyczne i literaturę przedmiotu.

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) – dobór próby miał charakter celowy. IDI przeprowadzone zostały z 16 rozmówcami reprezentującymi:

- uczestników projektów realizowanych w ramach Poddziałania 2.1.2. oraz Poddziałania 8.1.3. (przedsiębiorcy);
- uczestników projektów realizowanych w ramach Działania 5.4. i 5.5. (administracja publiczna oraz partnerzy społeczno-gospodarczy).

Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) – uczestników FGI dobrano w ramach dwóch grup:

- partnerzy społeczno-gospodarczy oraz administracja publiczna – Działanie 5.4. i 5.5. (Region Centralny, Północno-Zachodni, Południowy);
- partnerzy społeczni oraz przedsiębiorcy – Poddziałanie 2.1.2. i 8.1.3. (Region Północny, Wschodni, Południowo-Zachodni).

Badanie CAWI – badanie z wykorzystaniem ankiety internetowej CAWI zrealizowano na próbie 120 przedsiębiorstw, które skorzystały ze wsparcia udzielanego przez partnerów społecznych w ramach realizowanych projektów (Poddziałanie 2.1.2. i 8.1.3.).

Badanie CATI – badanie zrealizowane techniką wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI), przeprowadzono:

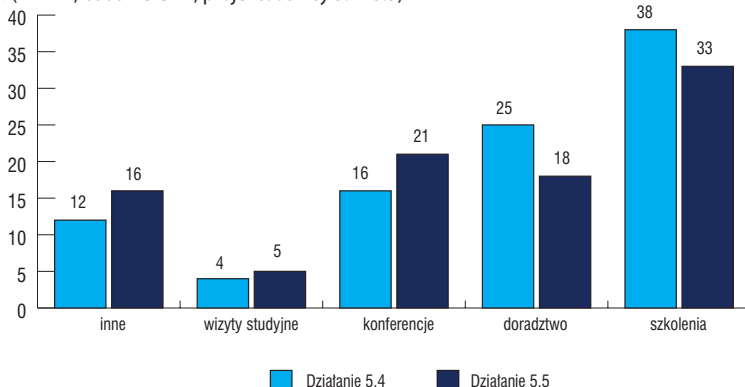
- 112 wywiadów z Beneficjentami Poddziałania 2.1.2. i 8.1.3.
- 148 wywiadów z Beneficjentami Działania 5.4. i 5.5.

Panel ekspertów – zrealizowany został na etapie konsultacji z Zamawiającym wstępnej wersji Raportu końcowego w celu przedyskutowania wstępnych wniosków i rekomendacji.

Wyniki badań

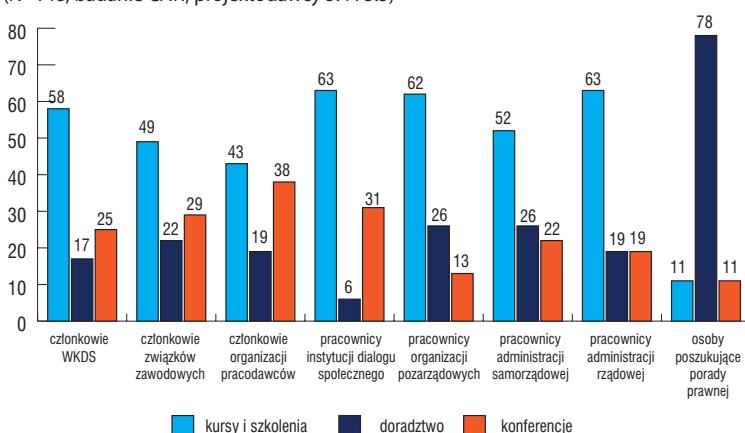
OBSZAR BADANIA nr 1 *Ocena wsparcia udzielanego partnerom społeczno-gospodarczym w celu wzmocnienia ich potencjału i lepszego wypełniania funkcji publicznych (Działanie 5.4. i 5.5.)*

■ **Rysunek 1.** Wykorzystane formy wsparcia, z uwzględnieniem podziału na typy Działań, udział w % (N=147, badanie CATI, projektodawcy 5.4 i 5.5)

Najsukuteczniejsze działanie realizowano wykorzystując w jednym projekcie różnorodne formy wsparcia. Ocena efektów wieloaspektowego wsparcia uzależniona jest od jakości, a nie formy w jakiej zostało zrealizowane

■ **Rysunek 2.** Formy udzielonego wsparcia, wobec poszczególnych kategorii odbiorców, udział w % (N=148, badanie CATI, projektodawcy 5.4 i 5.5)

Brak jest pogłębionej, jakościowej analizy udzielanego uczestnikom wsparcia, projektodawcy ograniczają się do ewaluacji wskaźnikowej, wymaganej przy realizacji projektów.

Ocena adekwatności uzyskanego wsparcia do potrzeb i specyfiki działań partnerów społeczno-gospodarczych

Wielowymiarowa ocena adekwatności uzyskanego wsparcia:

- w zakresie indywidualnego rozwoju uczestników wsparcia nastąpiło podniesienie ich własnych kompetencji, niekoniecznie przekładające się na użyteczność dla organizacji;
- zauważalna jest integracja środowiskowa uczestników wsparcia – nawiązanie/ zacieśnienie współpracy w ramach danego środowiska, oraz/lub współpraca międzyśrodowiskowa;
- wsparcie przyczyniło się w znacznym stopniu do profesjonalizacji działań organizacji uczestniczących w projektach, w których wystąpiła pełna realizacja zakładanych celów np. opracowanie

i wdrożenie konkretnych rozwiązań administracyjnych na potrzeby danej organizacji, zawiązanie porozumień, sieci partnerstw.

Efekty podjętych w ramach PO KL działań w zakresie wypracowywania i upowszechniania standardów działania partnerów społeczno-gospodarczych we współpracy z administracją publiczną

- wśród urzędników administracji publicznej, szczególnie średniego i niższego szczebla, nastąpiły zmiany mentalnościowe w zakresie postrzegania roli i znaczenia partnerów społeczno-gospodarczych w procesie dialogu obywatelskiego i społecznego – wypracowane w formie dokumentów standardy są wdrażane, jako trwałe rozwiązania;
- nastąpił znaczny wzrost aktywności partnerów społeczno-gospodarczych w pełnieniu przez nich funkcji publicznych, jednak bez względu na istniejące opracowania czy dokumenty zasadniczą sprawą jest postawa poszczególnych urzędników – szczególnie piastujących kierownicze stanowiska. Przyjęte standardy współpracy bez „woli politycznej” ich stosowania, są zapisami martwymi. Przedstawiciele administracji publicznej zdają się być bardziej świadomi specyfiki i roli partnerów społ.-gosp., ale kwestią zasadniczą jest postawa poszczególnych urzędników – szczególnie piastujących kierownicze stanowiska.

Efekty podjętych w ramach PO KL działań w zakresie tworzenia i wspierania sieci partnerów społecznych i organizacji pozarządowych

W trakcie badań CATI prowadzonych wśród projektodawców Działów 5.4. i 5.5. pojawił się pewien dysonans, bowiem:

- zdaniem 46,7% respondentów, efektem najsilniej widocznym w działaniach odbiorców po skończeniu projektów, są partnerstwa;
- w opinii 34,1% osób, efektem najsłabiej widocznym w działaniach odbiorców, po skończeniu projektu są partnerstwa.

Wytlumaczeniem tego mogą być pojawiające się w trakcie badań jakościowych opinie, że władze (różnego szczebla) traktują dialog raczej, jako zło konieczne, a nie prawdziwe narzędzie do podnoszenia jakości prowadzonych działań. Za ten stan winę ponosi personel wyższego szczebla kierowniczego, a szczególnie osoby pełniące funkcje polityczne. Największe problemy występują na poziomie administracji publicznej wyższych szczebli – centralnego i regionalnego, nieco lepiej sytuacja prezentuje się na poziomie lokalnym.

OBSZAR BADANIA nr II Ocena działań partnerów społecznych na rzecz przedsiębiorców (Poddziałania 2.1.2. i 8.1.3. PO KL)

- **Tabela 1.** Liczba projektów, liczba beneficjentów oraz wartość projektów zrealizowanych w ramach Poddziałania 2.1.2 i 8.1.3

Beneficjent	liczba projektów		liczba beneficjentów		wartość projektów (zł)	
	2.1.2	8.1.3	2.1.2	8.1.3	2.1.2	8.1.3
organizacje pracodawców	17	38	6	23	34 560 tys.	21 951 tys.
związek zawodowy	14	64	4	41	19 159 tys.	30 909 tys.
samorząd gospodarczy i zawodowy	0	6	0	5	0	3 237 tys.
stowarzyszenie, organizacje społeczne, fundacja	0	3	0	3	0	3 220 tys.

Średnia wartość projektu zrealizowanego w ramach Poddziałiań 2.1.2 i 8.1.3 to 796 tys. złotych, natomiast na jednego beneficjenta przypadało średnio 1 379 tys. zł.

- **Rysunek 3.** Rezultaty uzyskanego wsparcia, w opiniach uczestników projektów, udział w % (N=79, badanie CAWI, uczestnicy projektów 2.1.2 i 8.1.3)

Zmiana aktywności partnerów społecznych w świadczeniu usług

W wyniku realizacji projektów PO KL zauważalny jest ich wpływ na działania realizowane przez partnerów społecznych:

- nastąpiło wzmocnienie aktywności partnerów społecznych w świadczeniu usług;
- widoczna jest poprawa jakości usług świadczonych przez partnerów społecznych;
- partnerzy społeczni zbytnio koncentrują się na realizowaniu projektów – jako źródła utrzymania organizacji – a nie na rzeczywistym zaangażowaniu się w rozwiązywanie problemów, które dotyczą przedsiębiorców;
- partnerzy społeczni oferują przedsiębiorcom (szczególnie MŚP) i ich pracownikom nadmiar szkoleń z zagadnień, które są dla nich nieinteresujące, bo nie związane bezpośrednio z zakresem prowadzonej działalności gospodarczej.

Adekwatność zrealizowanych projektów do potrzeb i specyfiki partnerów społecznych a także przedsiębiorców

Wsparcie realizowane w ramach Poddziałania 2.1.2. i 8.1.3. PO KL było dopasowane do potrzeb i specyfiki zarówno partnerów społecznych jak i przedsiębiorców, bowiem z przeprowadzonych badań ilościowych wynika, że:

- zdaniem organizacji realizujących projekty uczestnicy projektów nie zgłaszali niedopasowania wsparcia do ich oczekiwań – 92,8% deklaracji (N=112, badanie CATI, projektodawcy 2.1.2 i 8.1.3);
- uczestnicy projektów zdecydowanie stwierdzili, że uzyskane wsparcie odpowiadało na rzeczywiste potrzeby przedsiębiorstwa – 87,50%, przeciwnego zdania było zaledwie – 3,33% respondentów (N=120, badanie CAWI, uczestnicy 2.1.2 i 8.1.3).

Główna przyczyna udziału przedsiębiorców w realizowanych przez partnerów społecznych projektach

Przyczyną udziału przedsiębiorców w projektach realizowanych przez partnerów społecznych jest przede wszystkim:

- potrzeba pozyskania wiedzy ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, szczególnie w sferze prawnej oraz marketingu, a także możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych pracowników,

natomiast

- działania wychodzące poza sferę związaną z prowadzoną działalnością gospodarczą spotykają się z niezrozumieniem, bądź wręcz niechęcią przedsiębiorców spowodowaną nieuzasadnionymi, wysokimi kosztami działań, które są właściwie niepotrzebne dla funkcjonowania firmy.

Wnioski:

- Jakość dialogu społecznego i obywatelskiego oraz problemy z uzyskaniem wymiernych efektów w zakresie wzmacniania partnerów społeczno-gospodarczych, są konsekwencją bardzo słabego angażowania się poszczególnych grup w aktywność społeczną;
- Problemem nie jest zakres dostosowania udzielonego wsparcia do potrzeb i specyfiki działań partnerów, a raczej brak jednoznacznej perspektywy, ku czemu realizowane działania mają prowadzić;
- Skuteczność wsparcia partnerów społeczno-gospodarczych oraz pracowników i przedsiębiorców uzależniona jest w głównej mierze od jakości a nie formy zastosowanego wsparcia oraz od stabilności zatrudnionej tam kadry;
- Zaobserwowano ograniczoną skuteczność stosowanych przez partnerów społecznych narzędzi diagnostycznych; oferta ich nie zawsze trafia tam, gdzie jest niezbędna; występuje nadmierna koncentracja na realizowaniu projektów, a nie rzeczywiste zaangażowanie w rozwiązywanie problemów, które dotyczą przedsiębiorców;
- Realizacja projektów podlega swoistej logice – wsparcie kierowane jest nie do tych przedsiębiorstw, które go najbardziej potrzebują, ale do tych, z którymi kontakt jest najłatwiejszy;
- Poza kryteriami formalnymi, wynikającymi z wymagań projektowych, kryterium wystarczającym do przyjęcia uczestnika, jest jego chęć skorzystania ze wsparcia. Nie dokonuje się pogłębionej analizy przydatności oferowanego produktu z rzeczywistymi uwarunkowaniami występującymi w firmach bądź instytucjach, do których działanie może być – zgodnie z wymaganiami konkursowymi – skierowane;
- Brak jest pogłębionej, jakościowej analizy wsparcia udzielanego partnerom społeczno-gospodarczym; Beneficjenci ograniczają się do ewaluacji wskaźnikowej na potrzeby rozliczenia wniosku o dofinansowanie;
- Bez względu na istniejące opracowania, dokumenty zasadniczą sprawą jest postawa poszczególnych urzędników – szczególnie piastujących kierownicze stanowiska. Przyjęte standardy współpracy, bez „woli politycznej” ich stosowania są zapisami „martwymi”;
- Wśród beneficjentów projektów dominują organizacje zlokalizowane w województwie mazowieckim, przy czym dotyczy to zarówno liczby realizowanych projektów jak i ich wartości.